

være til Stede. Hverken Folkeskolen eller Folkehøjskolen har hidtil arbejdet med en Eksamen for Øje, som skulde føre til bestemte Livsstillinger. De have haft det Formaal ene og alene at udvikle og dygtiggøre deres Elever til at udfylde den Plads i Livet, hvor de bleve satte, og Folket har med særlig Kærlighed omfattet disse Skoler. *Folkehøjskolen*, som er bleven det danske Folks „Ungdomsskole“ — jeg vil i Parentes bemærke, at jeg tror, det vil virke ret vildledende, naar vi nu skulle omdøbe Latinskolen eller den lærde Skole til det danske Folks „Ungdomsskole“ — *Folkehøjskolen*, der som sagt er vokset op til at blive den egentlige Ungdomsskole i det danske Folk, er væsentlig baaren frem af det private Initiativ, men ogsaa Staten har støttet den med meget betydelige Understøttelser. Men hvad der navnlig har gjort, at man i vort Folk gennemgaaende har været glad ved Folkehøjskolen som Ungdomsskole, er, at man i den har fundet en Form for en Ungdomsskole, hvorved Ungdommen ikke behøver at gaa i Skole fra sin tidlige Barndom og drages bort fra det legemlige Arbejde indtil 18—19 Aars Alderen. Man har fundet en Form for Ungdomsskolen, hvorunder det er blevet muligt, at de unge, som forlade Barndomsskolen, kunne leve med i det virkelige Liv i adskillige Aar, og først, naar de have lært det virkelige Liv, som vi alle skulle leve i, praktisk at kende, have de gennem Ungdomsskolen kunnet faa Vejledning til at klare deres Indtryk og faa en mere sammenhængende og klar Forstaaelse af, hvorledes de skulle vælge og fylde deres fremtidige Plads i Livet. Hvor stor Betydning Folkehøjskolen, end har haft, kan det dog endnu ikke siges om den, at den er naaet til at blive *hele* det danske Folks Ungdomsskole. Den har jo væsentlig kun naaet at blive en Ungdomsskole for Landbefolkningen og har ikke endnu naaet det Maal, den stadig stiler efter, at blive en virkelig Ungdomsskole for Folket som Helhed. Derimod kan der ikke tvistes om, at *Folkeskolen* er det danske Folks Barneskole, hele det danske Folks Skole. Den er ordnet af den danske Stat, den bæres væsentlig af de danske Kommuner. Den er en Skole, som søges af den aldeles overvejende Del af den danske Befolkning, og den har en aldeles overvejende Betydning for hele Folkets Opdragelse og Udvikling. Trods alle de Mangler, der klæbe ved den — og der klæber naturligvis mange Mangler ved den — mener jeg, vi have

Grund til at være glade ved denne Skole. Naar man fremstiller andre Landes Eksempler for os, er det dog værd at lægge Mærke til, at mange af de Lande, hvis Eksempel man fremstiller for os, først i de sidste Menneskealdre have faaet en Folkeskole, og at flere af dem kun have en Folkeskole indtil 12 Aars Alderen, medens vi have den Lykke at have en Folkeskole, der er indlevet i Folkets Liv, som først til 14—15 Aars Alderen, og som alle, der have Kærlighed til den, have arbejdet paa efterhaanden at gøre bedre og bedre, gøre saa god, at den virkelig kunde blive en Samfundsskole, i hvilken alle Samfundsklasser for saa vidt med Glæde kunne sætte deres Børn. Vi ere heldigvis her i Landet langt borte fra enhver Art Tvang i den Henseende. Vi have ikke villet oprette nogen tvungen Enhedsskole, og det er der jo heller ikke Tale om i Forslaget. Vi have ikke, som man mange Steder har anset for rigtigt, villet lave en Enhedsskole i social Henseende ved at tvinge alle til at benytte den. Men vi have arbejdet paa efterhaanden at gøre Folkeskolen saa god, at saa mange som muligt *frivilligt* ville benytte den; og enhver, der kender Folkeskolen baade i Byerne og paa Landet, vil vistnok indrømme, at den mere og mere har nærmet sig dette Maal. Det Maal, at alle skulle sætte deres Børn i Folkeskolen, vil neppe nogen Sinde naas. Der vil altid være gode Grunde og daarlige Grunde, som bevæge Folk til at sætte deres Børn i andre Skoler end Folkeskolen. Der kan være religiøse, pædagogiske og sociale Modsætninger og Forfængelighedsgrunde osv. Der vil altid være en hel Del baade berettigede og uberettigede Grunde, der gøre, at ikke alle sætte deres Børn i den almindelige Folkeskole. Men en Velsignelse for Folket er det, hvis saa mange Børn som mulig fra de forskellige Samfundslag følges ad i deres Barndom, saa længe det kun gælder deres almenmenneskelige Uddannelse og ikke deres specielle Uddannelse, altsaa saa langt som Folkeskolen naar, til 14—15 Aars Alderen. Det vil ogsaa socialt have stor Betydning, at Børn, naar de begynde at faa Øje for de sociale Forskelle i Livet, kunne færdes mellem hinanden i Skolen og lære at respektere hinanden som Mennesker. Staten har arbejdet paa at gøre Folkeskolen bedre og bedre, ogsaa med dette Maal for Øje. Den har imidlertid ogsaa støttet andre Skoler, men ikke andre Skoler for den *almindelige* Dannelse end Folkeskolen og Folkehøjskolen. Den har støttet de